

Hus, Jan

Nechutová, Jana (editor); Fuksová, Jana (editor)

Contra cruciatam III : Contra bullam pape de indulenciis, Pax Cristi et fortitudo

In: Hus, Jan. *Mistr Jan Hus v polemice a za katedrou*. Nechutová, Jana (editor); Fuksová, Jana (editor). Vydání první Brno: Filozofická fakulta, Masarykova univerzita, 2015, pp. 47-50

ISBN 978-80-210-7873-4

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/134090>

Access Date: 21. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

CONTRA CRUCIATAM III

Contra bullam pape de indulgenciis, „Leták proti odpustkům“, Pax Cristi et fortitudo

S tímto protestem proti křížové výpravě a prodeji odpustků vystoupil Hus **ve druhé polovině června 1412**, již po svém vystoupení na univerzitě s kvestií *Utrum secundum legem Iesu Cristi* (viz úvod k předchozímu textu). Své argumenty zde shrnuje do 11 bodů, jež nazval *inconvenientia*, nesprávnosti, nepříslušnosti či nepatřičnosti.

Polemiku s Husovým stanoviskem vyjádřeným v těchto textech sepsal Mařík Rvačka, *Articuli contra impediētes dominum Weceslaum Thyem*.¹⁴⁰

V **Soupise pramenů** (B.–Sp.) č. 55.

Překlad podle edice J. Eršil, *Magistri Iohannis Hus Polemica*, Praha 1961 (*Magistri Iohannis Hus Opera omnia*, Tomus XXII), s. 136–139 (2. vyd. Turnhout s. 140–144).

Rukopisy viz Eršil s. 130 (2. vyd. s. 134).

Starší **překlad**: Proti bulle odpustkové (1412, 16. VI.), in: *Obran Husových svazek první*. Podle pramenů vydal a přeložil V. Flajšhans, Praha 1916, s. 60–64.

Ze základní literatury:

V. Novotný, *M. Jan Hus*, I/2, s. 97.

F. Šmahel, *Jan Hus*, s. 121nn.

140 Vyd. P. Soukup, Mařík Rvačka's Defense of Crusading indulgences from 1412, *Bohemian Reformation and Religious Practice* 8/2011, s. 77–97.

<Proti papežské bule>

Kristův pokoj a sílu proti ďábovým nástrahám, jimiž se snaží potlačit pravdu a dvojnásobně podvádět lidi.

Již jsem veřejně kázal i nyní kážu proti listině, v níž papež nejprve odsuzuje až do čtvrtého pokolení Řehoře XII. a neapolského krále Ladislava i s jejich přívrženci jako kacíře.

Je nepatřičné, když v bule říká, že jsou odsouzeni spravedlivým božím soudem: kde je důkaz, že je Bůh odsoudil?¹⁴¹

Druhá nepatřičnost je, že jsou zde člověkem odsuzováni až do čtvrtého pokolení potomci, kteří se ještě nenarodili.¹⁴²

Třetí nepatřičnost je, že vybízí k válce proti křesťanům,¹⁴³ ať jsou to klerikové nebo řeholníci. Protože spolu s kněžími prolévá krev, staví svou autoritu proti Kristovu evangeliu, které přikazuje¹⁴⁴ „Schovej svůj meč do pochvy“ a říká: „Naše zbraně nejsou tělesné“, „Nebraňte se sami“, „Tomu, kdo tě udeří do tváře, nastav i druhou“, „Žehnejte těm, kteří vás proklínají, a dobře číňte těm, kteří vás nenávidí“, „Co ti někdo vezme, nepožaduj zpět“, „S nikým se nesud“, a „Bůh není Bohem rozkolu, ale pokoje“.

Čtvrtá nepatřičnost: v bule se dává odpuštění hříchů tak, že na jednom místě říká „Spolehli jsme se na boží milosrdenství“ a na jiném „slibujeme to jako odplatu spravedlivých ve věčné blaženosti“¹⁴⁵ – ale bez rukojmě.¹⁴⁶

Pátá nepatřičnost: v bule není řeč o modlitbách ani o jiných zbožných skutcích ani o kázání a o mších, ale jen o penězích za odpustky.

Šestá nepatřičnost: ti, kteří nic nedají, ať jsou to sebelepší lidé, ony odpustky nedostanou – a je to dobře. Svátí lidé jsou totiž božím řízením uchráněni od těchto prolhaných odměn.

Sedmá nepatřičnost: všichni, kdo dají, mají odměnu stejnou – plné odpuštění trestu i viny. Ale kde je křesťanská láska, která je pro odměnu tím pravým měřítkem, jak učí Spasitel v Lukášově evangeliu v sedmé kapitole?¹⁴⁷ A kde je Písmo,

141 Naráží na formulaci o odsouzení spravedlivým božím soudem ze začátku druhé buly.

142 Odpovídající text v příslušných bulách nenacházíme, není ani v návodu pro vykonavatele (viz pozn. 125); prokletí potomků je možno odvodit z toho místa první listiny Jana XXIII., kde se mluví o možnosti, že by provinilec předstoupil až před některého z nástupců současného papeže (event. z formulace o věčné platnosti nařízení).

143 Výzva obsažená v první bule.

144 J 18, 11; 2 Kor 10, 4; R 12, 19; L 6, 29; L 6, 28.27; L 6, 30; srv. L 6, 40; 1 K 14, 33 (podle Vulgáty, Český ekumenický překlad má vesměs mírně odlišná znění).

145 Parafráze textu první buly.

146 V češtině, tj. „bez záruky“.

147 Srv. L 7, 47.

kteří ve Zjevení v 18. kapitole praví:¹⁴⁸ „Kolik si užila slávy a hýření, tolik jí dejte teď trýzně a žalu?“ A ve druhé epištole Korintským v páté kapitole:¹⁴⁹ „Všichni se musíme ukázat před soudným stolcem Kristovým, aby každý dostal odplatu za to, co činil v těle, ať dobré či zlé“, a dále:¹⁵⁰ „Kterí neposlouchají evangelium našeho Pána Ježíše Krista, budou mít za trest věčnou záhubu daleko od Pána a slávy jeho moci, až přijde, aby byl oslaven svými svatými“ ve Druhé epištole Tesalonickým v první kapitole. A pak:¹⁵¹ „Co člověk zaseje, to také sklídí.“

Osmá nepatřičnost: proti pravidlu¹⁵² „Zadarmo jste dostali, zadarmo dejte“ určují za odpuštění hříchů poplatek.

Devátá nepatřičnost: v bule není ani zmínky o tom, že se má lid střežit hříchu nebo že má dobře žít, kromě toho, že je tu řečeno „těm, kdo vyznali hříchy a litovali jich“. Je jasné, že kdyby přišel ďábel, litoval by a dal by peníze, hned by se dostal do nebe.

Desátá nepatřičnost: těm, kdo křížovou výpravu káží, se dává odpuštění hříchů a moc dát po každém kázání čtyřicet dní odpustků, protože nabádají k placení peněz.¹⁵³ Tady se zjevně prodává moc a naplňuje se předpověď svatého Petra v jeho druhém listu, ve druhé kapitole:¹⁵⁴ „Budou mezi vámi lživí učitelé, mnozí budou následovat jejich nezřízenost a cesta pravdy bude kvůli nim v opovržení. Ve své hrabivosti vám budou předkládat své výmysly, aby z vás těžili. Soud nad nimi je už připraven a jejich zhouba je blížká.“ A pak:¹⁵⁵ „Svádějí nepevné duše, srdce mají vyvíčené v hrabivosti, jsou to synové prokletí, opustili přímou cestu a zbloudili, když se dali na cestu Balaáma, syna Bosorova.“ Existuje vůbec nějaký větší lživý výmysl než slova, že obchodování s odpustky dostane toho, kdo dá peníze, hned po smrti do nebe? Opravdu, tak se svádějí nepevné duše, které nemají základ v Kristově lásce, pobíhají a tápavě hledají, aby se ještě za života jakkoli, třeba za odpustky, zachránily. Plní se tak Apoštolova předpověď, již dal Pavel ve 20. kapitole Skutků tuto výstrahu věrným kněžím:¹⁵⁶ „Dávejte pozor na sebe i na celé stádo, ve kterém si váš Duch svatý ustanovil za biskupy, abyste řídili církev, kterou si Bůh získal vlastní krví. Vím, že po mém odchodu přijdou mezi vás draví vlci, kteří nebudou šetřit stádo.“

148 Zj 18, 7.

149 2 K 5, 10.

150 2 Te 1, 8–10.

151 Ga 6, 8.

152 Mt 10, 8.

153 Bula II, zde s. 108, srv. návod pro vykonavatele (vyd. Loserth, srv. pozn. 125), s. 368.

154 2 Pt 2, 1–3.

155 2 Pt 2, 14–15.

156 Sk 20, 28–29.

Jedenáctá nepatřičnost, že tato bula ruší všechny jiné odpustky. V člancích se píše:¹⁵⁷ „Dále nařizuje náš pan papež, že tato činnost nemá být povolena na základě jakékoli papežské listiny nikomu jinému, pokud není o dřívějších odpustcích zvláštní a jednoznačná zmínka v této papežské listině.“ Jenže Alexander, bezprostřední předchůdce tohoto papeže, udělil odpuštění všech hříchů pro dobu pěti let, která ještě neuplynula, a ke své listině přidal klausuli: „Žádný člověk tedy nesmí porušit tuto listinu“¹⁵⁸ atd., a teď ji tedy tenhle člověk, papež, ruší. Je podivné, že má jedno odpuštění hříchů, trestu a viny, překážet odpuštění jinému vzhledem k jednomu a témuž člověku. Což je velkým znamením toho, že to nejsou skutečné odpustky, ale odpustky nepravé, vyrobené kvůli lakomství.

Dvanáctá nepatřičnost, že se všechny ty nepatřičnosti závažně pečtí takto: „Nesmí tedy žádný člověk“, a tudíž ani člověk Kristus ani žádný svatý, i kdyby sestoupil z nebe, „porušit tuto listinu“.¹⁵⁹ Z toho plyne, že pokud Kristus toto všechno neschvaluje, ruší to, a tudíž na základě této buly propadá zlořečení všemohoucího Boha a svatých Petra a Pavla.

157 Doslova v návodu pro vydavatele (články uváděné v odstavcích s „*Item*“), Loserth s. 368, srv. v bule II, s. 108.

158 Standardní součást listin, tzv. sankce.

159 Sankce takto uzavírá bulu I.